«محمدرضا نیک‌نژاد» در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی» و با تأکید بر ضرورت بازنگری در نظام آموزشی:

کمتر از ۲ درصد بودجه آموزش و پرورش صرف کیفیت‌بخشی می‌شود

سعیده علیپور

بانزدیک‌شدن به موسم بازگشایی مدارس، دغدغه‌های آموزشی و چالش‌های پیش روی آموزش‌وپرورش ایران دوباره بر سر زبان‌ها افتاده است. بسیاری از کارشناسان بر این باورند که کارکرد مدارس در ایران به شدت به کنکور محدود شده و اگر دانش‌آموزی در این رقابت سرنوشت‌ساز موفق نشود، عملاً ۱۲ سال حضور در مدرسه هیچ دستاورد قابل توجهی برای زندگی فردی و اجتماعی او نداشته است. محمدرضا نیک‌نژاد، کارشناس آموزشی، در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی» توضیح می‌دهد که مدارس ایران نه تنها فرصت یادگیری مهارت‌های پایه‌ای و سوادآموزی را محدود کرده‌اند، بلکه پرورش شهروندی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان نیز در دوران بعد از دبستان به شکل مؤثر انجام نمی‌شود. دانش‌آموزان عمدتاً درس می‌خوانند تا در کنکور موفق شوند، نه برای اینکه مهارت یا دانشی کاربردی برای زندگی شخصی و شغلی خود کسب کنند.

این کارشناس آموزشی در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی» بر این نکته مهم تاکید می‌کند که بدون اصلاحات جدی، تمرکز صرف بر کنکور و نابرابری‌های ساختاری همچنان مسیر آموزش کشور را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

در ادامه متن کامل این گفت‌وگو آمده است:

این روزها انتقادهایی مطرح می‌شود که کارکرد مدارس به کنکور محدود شده است؛ به‌گونه‌ای که اگر دانش‌آموزی در کنکور موفق نشود، عملاً ۱۲ سال تحصیل هیچ آورده‌ای برای او ندارد. به بهانه بازگشایی مدارس، شما این موضوع را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

کارکرد آموزش و پرورش به‌طور کلی به دو بخش مهم تقسیم می‌شود: یک بخش پایه‌ای یعنی خواندن، نوشتن و مهارت‌های سوادآموزی، و بخش دیگر پرورش شهروند است. در دوره دبستان، این کارکردها همچنان تا حدی محقق می‌شود، چون بچه‌ها کوچک‌تر هستند و تحت تأثیر مستقیم فضای اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی قرار نگرفته‌اند. در این دوره، به دلیل ظرفیت بالای یادگیری کودکان، مهارت‌های پایه‌ای مثل خواندن، نوشتن و حساب کردن تا حدودی آموزش داده و حتی اجتماعی‌پذیری آنها نیز تقویت می‌شود.

در خانواده‌های امروزی که اغلب کم‌جمعیت هستند، کودک کمتر در معرض تفاوت دیدگاه‌ها و نیازها قرار می‌گیرد. اما وقتی وارد مدرسه می‌شود، با دنیای جدیدی روبه‌رو شده که می‌تواند به رشد اجتماعی او کمک کند. گرچه، ساختار آموزشی چندان از معلمان دبستان حمایت نمی‌کند، اما آموزگاران با وجود مشکلات معیشتی و حرفه‌ای، همچنان با انگیزه کار می‌کنند و موفقیت‌های نسبی دارند.

اشاره کردید که کارکرد دبستان هنوز تا حدودی در آموزش مؤثر است، اما از مقطع بالاتر این نقش کمرنگ می‌شود. چه عواملی باعث می‌شود آموزش و پرورش در دوره‌های بعدی نتواند محتوای تازه و کارآمدی به دانش‌آموزان ارائه دهد؟

بله! از پایه‌های بالاتر به بعد، ماجرا تغییر می‌کند. دانش‌آموزان آرام‌آرام وارد دنیای گسترده‌تری می‌شوند، اما آموزش و پرورش توان ارائه محتوای تازه و کارآمد را ندارد. مهارت‌هایی که بتواند به درد زندگی امروز و فردای آنها بخورد در برنامه درسی دیده نمی‌شود. در همین دوره است که فاصله میان آموزش رسمی و نیازهای واقعی زندگی بیشتر و بیشتر می‌شود.

ما می‌دانیم که سطح یادگیری در حوزه‌هایی مانند ریاضی و علوم در ایران در آزمون‌های بین‌المللی پایین است. یعنی حتی همان سواد پایه‌ای هم در حد متوسط جهانی نیست. وقتی دانش‌آموزان از مهارت‌های اولیه عبور می‌کنند، دیگر چیزی که واقعاً به کارشان بیاید دریافت نمی‌کنند. در این شرایط، آموزش بیشتر تبدیل می‌شود به وسیله‌ای برای عبور از سد کنکور، نه ابزاری برای یادگیری معنادار.

با توجه به اینکه حتی دانش‌آموزان ممتاز هم درس را بیشتر برای عبور از سد کنکور می‌خوانند، چه تغییری باید در ساختار آموزشی ایجاد شود تا یادگیری معنادار و کاربردی جایگزین این نگاه ابزاری شود؟

بسیاری از دانش‌آموزان، حتی آن‌هایی که رتبه‌های بالایی در کنکور کسب می‌کنند، درس را نه برای حل مسائل زندگی شخصی و اجتماعی، بلکه صرفاً برای رسیدن به رتبه و ورود به دانشگاه می‌خوانند. در مقابل، گروهی هم بعد از دبستان وارد بازار کار می‌شوند یا از ادامه تحصیل باز می‌مانند. در عمل، فاصله چندانی میان این دو گروه وجود ندارد، زیرا آنچه باید از آموزش عمومی به دست می‌آمد، در مدرسه به دست نیامده است.

حتی خانواده‌های طبقه متوسط هم همچنان امید زیادی به مدرسه بسته‌اند و هزینه‌های زیادی برای آموزش متحمل می‌شوند. اما وقتی به سد کنکور می‌رسند، می‌بینند فرایند به گونه‌ای است که تنها عده محدودی می‌توانند وارد دانشگاه‌های مورد نظر شوند. نتیجه این می‌شود که بسیاری از دانش‌آموزان، چه آن‌ها که از مدرسه دل کنده‌اند و چه آن‌ها که همچنان به آموزش دل بسته‌اند، در نهایت سرخورده می‌شوند. مدرسه برایشان دستاوردی نداشته و مهارت عملی هم کسب نکرده‌اند.

امروز آموزش‌وپرورش عملاً شخصی‌سازی شده و خانواده‌ها به‌جای اینکه آموزش رایگان و باکیفیت دریافت کنند، مجبورند همه بار را خودشان به دوش بکشند. این روند نه تنها عدالت آموزشی را از بین برده بلکه آموزش را به یک کالای طبقاتی تبدیل کرده است

این مسئله البته مختص ایران نیست. آموزش رسمی در سطح جهان هم با بحران روبه‌روست. در دورانی که اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و هوش مصنوعی در دسترس است، آموزش سنتی برای بسیاری از دانش‌آموزان جذابیت و کارآمدی لازم را ندارد. به همین دلیل است که انگیزه دانش‌آموزان برای درس خواندن پایین آمده و آموزش، آن‌گونه که باید، گرهی از زندگی کنونی و آینده آن‌ها باز نمی‌کند.

با توجه به این تحولات سریع و نامتعین در جهان امروز، آموزش‌وپرورش ایران چه اولویت‌هایی باید داشته باشد تا دانش‌آموزان بتوانند برای زندگی در چنین جهانی آماده شوند؟

آموزش‌وپرورش ایران نیازمند یک بازنگری اساسی است. دولت باید بودجه و سیاست‌گذاری درست داشته باشد، خانواده‌ها و جامعه مدنی باید آگاه باشند و تمرکز صرف بر کنکور کاهش یابد. وقتی این سه ضلع هماهنگ شوند، می‌توانیم امیدوار باشیم که آموزش به جای فشار و تحمیل، فرصتی برای یادگیری واقعی و رشد دانش‌آموزان شود

امروز شما هر چیزی را که بخواهید، از اینترنت و ابزارهای نوین می‌توانید به‌دست بیاورید؛ از یک آزمایش پزشکی تا تحلیل پیچیده. حالا در چنین جهانی چطور می‌توان دوباره دانش‌آموز را مقید به چارچوب‌های سنتی آموزش کرد؟ کتاب‌های درسی چه چیزی باید داشته باشند که بتوانند این فرایند را تغییر دهند؟ این فقط مسأله ایران نیست؛ در سطح جهانی هم آموزش رسمی با بحران روبه‌روست. دگرگونی‌ها آن‌قدر سریع و غیرقابل پیش‌بینی‌اند که بسیاری از دستاوردهای آموزشی سنتی کارایی خود را از دست داده‌اند. ما در جهانی «نامتعین» زندگی می‌کنیم؛ جهانی که هیچ ثباتی در آن وجود ندارد و هر روز اتفاقی تازه می‌افتد. به همین دلیل آموزش‌وپرورش باید دانش‌آموز را آماده کند برای زندگی در چنین شرایطی.

شما بر آموزش تفکر انتقادی و سنجشگری تأکید می‌کنید؛ آیا در ساختار فعلی مدارس ایران چنین تغییری امکان‌پذیر است؟

بله، این تغییر ممکن است، هرچند دشوار. باید از همان سال‌های ابتدایی به بچه‌ها یاد بدهیم که در جهانی ناپایدار زندگی می‌کنند و باید توانایی تشخیص خبر درست از نادرست را داشته باشند، واکنش احساسی و عجولانه نشان ندهند و بتوانند با عقلانیت انتقادی مسائل را تحلیل کنند. محل آموزش این مهارت‌ها هم خانواده و هم مدرسه است. اگر این آموزش‌ها نهادینه شود، دانش‌آموز برای بحران‌های جهانی آماده‌تر خواهد شد؛ چه بحران‌های اقتصادی، چه اجتماعی و چه سیاسی. اما متاسفانه نظام آموزشی ما در حال حاضر اساسا دغدغه‌ای در این خصوص ندارد.

برای نظام آموزشی که به شدت تحت تاثیر مافیای کنکور و شخصی‌سازی آموزش است به شکلی که عدالت آموزشی را تحت‌الشعاع قرار داده چه آینده‌ای می‌توان متصور شد؟

کنکور به‌نظر من یک «سرطان» است که سال‌هاست دولت‌ها امکان سامان‌دهی آن را داشته‌اند اما اقدامی جدی نکرده‌اند. ظرفیت دانشگاه‌ها افزایش پیدا نکرده و همین رقابت سنگین، بازار بزرگی برای مافیای آموزشی ساخته است. خانواده‌ها برای قبولی فرزندشان هزینه‌های هنگفتی می‌کنند؛ از کلاس‌های کنکور گرفته تا مشاوره‌هایی که مبالغ نجومی دریافت می‌کنند. در نهایت هم بسیاری از دانش‌آموزان پس از صرف این هزینه‌ها به دانشگاه‌های غیرانتفاعی می‌روند؛ جایی که پیش از کنکور هم امکان ورود داشتند. این یعنی تحمیل هزینه‌های سنگین به خانواده‌ها و بازتولید نابرابری. امروز آموزش‌وپرورش عملاً شخصی‌سازی شده و خانواده‌ها به‌جای اینکه آموزش رایگان و باکیفیت دریافت کنند، مجبورند همه بار را خودشان به دوش بکشند. این روند نه تنها عدالت آموزشی را از بین برده بلکه آموزش را به یک کالای طبقاتی تبدیل کرده است.

با توجه به هزینه‌های سنگین خانواده‌ها برای قبولی فرزندانشان در مدارس خاص و کنکور، چه راهکارهایی وجود دارد تا فشار اقتصادی و آموزشی کاهش یابد و آموزش‌وپرورش بتواند به اهداف اصلی خود برسد؟

بسیاری از خانواده‌ها با هزاران فشار و سختی، فرزندانشان را به مدارس سمپاد یا غیرانتفاعی می‌رسانند، حتی برای اینکه در آینده بتوانند راحت‌تر مهاجرت کنند. این فشار اقتصادی و اجتماعی، در واقع بار سنگینی بر دوش خانواده‌هاست و باعث می‌شود آموزش به جای یک فرصت برابر، به کالایی طبقاتی تبدیل شود.

به‌نظر شما نقش حاکمیت و تصمیمات دولتی در این مسئله چه میزان اهمیت دارد؛ در وضعیت فعلی، دولت چه مسئولیتی دارد و چگونه می‌تواند کیفیت آموزش را تضمین کند؟

دولت سه وظیفه ذاتی دارد: آموزش‌وپرورش و بهداشت و درمان و امنیت. وقتی این‌ها انجام نشود، عملاً دولت نمی‌تواند نقش خود را ایفا کند.

در حال حاضر بودجه آموزش‌وپرورش اغلب صرف امور جاری می‌شود و بخش کیفیت‌بخشی بسیار اندک است. وقتی جامعه و خانواده‌ها خودشان مجبور به پرداخت هزینه‌ها می‌شوند، عدالت آموزشی به شدت کاهش می‌یابد و مدارس غیرانتفاعی و سمپاد رشد می‌کنند. آمارها نشان می‌دهد کمتر از ۲ درصد بودجه آموزش پرورش صرف کیفیت‌بخشی می‌شود که به‌نظر من آن هم در بخش‌های واقعی هزینه نمی‌شود.

اگر فعالان مدنی، معلمان، روزنامه‌نگاران و رسانه‌ها آگاهی‌بخشی کنند، می‌توان جلوی سوءاستفاده‌ها و تحمیل هزینه‌های غیرضروری به خانواده‌ها را گرفت. در واقع، وقتی بازار غیررسمی آموزش کساد شود، آموزش‌وپرورش می‌تواند فرصتی برای بازگشت به اهداف اصلی خود پیدا کند

اگر فعالان مدنی، معلمان، روزنامه‌نگاران و رسانه‌ها آگاهی‌بخشی کنند، می‌توان جلوی سوءاستفاده‌ها و تحمیل هزینه‌های غیرضروری به خانواده‌ها را گرفت. در واقع، وقتی بازار غیررسمی آموزش کساد شود، آموزش‌وپرورش می‌تواند فرصتی برای بازگشت به اهداف اصلی خود پیدا کند.

در چنین شرایطی، خانواده‌ها چگونه می‌توانند تصمیم‌گیری بهتری درباره مسیر تحصیلی فرزندانشان داشته باشند و از فشار کنکور بکاهند؟

تجربه‌های واقعی خانواده‌ها نقش مهمی دارد. وقتی والدین خودشان با هزینه‌ها و مشکلات تحصیلی روبه‌رو شوند، آگاهی پیدا می‌کنند و تصمیمات منطقی‌تری می‌گیرند. بسیاری از خانواده‌ها امروز به این نتیجه رسیده‌اند که به جای تمرکز صرف بر کنکور، بهتر است فرزندشان مهارت‌آموزی کند تا بتواند در آینده زندگی و شغل خود را بسازد. نسل جدید دانش‌آموزان هم نسبت به دوران گذشته کمتر تحت فشار شدید کنکور هستند و این فرصت را دارند که مسیر یادگیری کاربردی و مهارت‌محور را دنبال کنند.

با توجه به تمام این چالش‌ها، چشم‌انداز شما برای آموزش‌وپرورش ایران چیست؟

آموزش‌وپرورش ایران نیازمند یک بازنگری اساسی است. دولت باید بودجه و سیاست‌گذاری درست داشته باشد، خانواده‌ها و جامعه مدنی باید آگاه باشند و تمرکز صرف بر کنکور کاهش یابد. وقتی این سه ضلع هماهنگ شوند، می‌توانیم امیدوار باشیم که آموزش به جای فشار و تحمیل، فرصتی برای یادگیری واقعی و رشد دانش‌آموزان شود.

از گوشه و کنار

رئیس پلیس تهران:

توهم‌زایی گل در ایران ۱۰ برابر اروپاست

رئیس پلیس تهران گفت: گلی که در ایران کشف می‌شود، درصد توهم‌زایی‌اش حدود ۱۰ برابر نمونه‌هایی است که در برخی کشورهای اروپایی توزیع می‌شود. به گزارش خبرگزاری تسنیم، سردار عباسعلی محمدیان، اظهار کرد: برخی خانواده‌ها هنوز فکر می‌کنند برخی مواد مانند «گل» مشکل‌ساز نیستند، در حالی که این تصور اشتباه است. او در توضیح کیفیت خطرناک «گل» گفت: گلی که در ایران کشف می‌شود، درصد توهم‌زایی‌اش حدود ۱۰ برابر نمونه‌هایی است که در برخی کشورهای اروپایی توزیع می‌شود؛ فرد مصرف‌کننده به‌شدت دچار توهم می‌شود و ممکن است به خودکشی یا تصادفات منجر شود، حتی در برخی تصادفات فوتی، ریشه آن استعمال گل توسط راننده بوده است.

۱۴ مهر به‌عنوان «روز تهران» نام‌گذاری شد

شورای فرهنگ عمومی استان تهران در جلسه‌ای ۱۴ مهر ۱۴۰۴ را به عنوان روز تهران نام‌گذاری کرد. به گزارش فارس، این تصمیم با هدف گرامیداشت رویدادهای تاریخی کلیدی در شکل‌گیری نظام مشروطه و تعیین رسمی تهران به‌عنوان پایتخت کشورمان گرفته شد. در ۱۴ مهر ۱۲۸۵ اولین جلسه مجلس شورای ملی در کاخ گلستان و در حضور شاه قاجار تشکیل شد. این مجلس نخستین گام برای تدوین قانون اساسی ایران بود که در نهایت منجر به تصویب رسمی تهران به‌عنوان پایتخت قانونی کشور شد.

وزیر بهداشت خبر داد؛

تأخیر بیمه‌ها در پرداخت طلب بیمارستان‌ها

وزیر بهداشت با اشاره به تاخیر بیمه‌ها در پرداخت مطالبات بیمارستان‌ها و اختلال در زنجیره تأمین دارو، پرداخت حقوق پرسنل و سایر هزینه‌های بیمارستان‌ها، گفت: جلسه‌ای با حضور سران سه‌قوه و معاون اول رئیس جمهور در زمینه پرداخت مطالبات بیمه‌ای برگزار می‌شود. به گزارش ایسنا، دکتر محمدرضا ظفرقندی اظهار کرد: پرداخت بیمه سلامت و تامین اجتماعی به موقع نیست و این موضوع فقط مختص بیمارستان‌های کودکان نیست بلکه تمام مراکز درمانی با این موضوع مواجه هستند.

فوت ۲ مامور فراجا در پی واژگونی خودرو پلیس

فرمانده انتظامی شهرستان بویراحمد گفت: بامداد شنبه ۲۹ شهریور در شهرستان بویراحمد، یک دستگاه خودروی سمند پلیس که در حال گشت‌زنی بود، به دلایل نامعلومی از جاده منحرف و از روی پل مختار سقوط کرد. به گزارش ایسنا، به دنبال این حادثه دو مامور پلیس فوت کرده و یک مامور دیگر مجروح شد. به گفته شاهدان عینی یک دستگاه خودرو باعث انحراف و سقوط خودرو پلیس شده است.

احتمال خطای ۵ درصدی ثبت تخلفات رانندگی با دوربین

رئیس مرکز اجرائیات پلیس راهور فراجا گفت: ۹۷ درصد جریمه‌هایی که اشتباهی توسط دوربین‌ها ثبت می‌شوند، توسط اپراتورها رد می‌شوند و در واقع جریمه‌ای برای رانندگان ثبت نمی‌شود. به گزارش ایسنا، سرهنگ جلیل جمشیدی را افزود: جریمه‌ها براساس نوع تحویل به دسته‌های مختلفی مثل الصاقی، دوبرگی، دوربینی و تسلیمی تقسیم‌بندی می‌شوند. بیشتر اشتباهاتی که در جریمه کردن رخ می‌دهد و مردم از آن شکایت دارند، جریمه‌های مربوط به دوربین‌ها هستند و معمولا این اتفاق در جاده‌ها رخ می‌دهد. او افزود: علت این اشتباهات نیز کیفیت دوربین‌ها و اشتباه پلاک‌خوانی آنهاست. معمولا بعد از ثبت تخلف توسط دوربین‌ها، برای راننده پیامکی ارسال می‌شود که این تخلف در حال بررسی است، سپس اپراتورهای ما اطلاعات خودرو و تصاویر دوربین‌ها را چک می‌کنند و در صورت مغایرت، جریمه لغو می‌شود؛ در واقع ۹۵ درصد این جریمه‌هایی که ممکن است خطا داشته باشند توسط اپراتور رد می‌شوند و هیچ جریمه‌ای برای راننده ثبت نمی‌شود.

معاون پرستاری وزارت بهداشت مطرح کرد؛

چالش متقاضی کمتر از سهمیه در آزمون استخدامی پرستاران

معاون پرستاری وزارت بهداشت با بیان اینکه می‌بایست به موضوع نگهداشت نیروی انسانی توجه کنیم، بر لزوم ایجاد فضای رقابتی برای پرستاری از سوی دولت تاکید کرد و گفت: نظام سلامت با چالش متقاضی کمتر از سهمیه تخصیص یافته در آزمون استخدامی در شهرهای بزرگ به ویژه تهران مواجه است. دکتر عباس عبادی در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به آزمون استخدامی وزارت بهداشت و سهمیه‌های پرستاری، با بیان اینکه میزان متقاضی پرستاری در برخی استان‌ها از سهمیه تخصیص یافته کمتر است، اظهار کرد: نظام سلامت با چالش متقاضی کمتر از سهمیه تخصیص یافته در آزمون استخدامی در شهرهای بزرگ به ویژه تهران مواجه است.

کمیسیون پزشکی قانونی اعلام کرد:

مرگ ۲ کودک تهرانی بر اثر ماکارونی فاسد نبوده است

سال گذشته مطرح شد که یک خانواده تهرانی در اثر مصرف ماکارونی مسموم شدند. در اثر این مسمومیت دو کودک یکساله و هفت‌ساله این خانواده فوت کردند. در ابتدا گفته شد که ماکارونی فاسد باعث مرگ این دو کودک شده است. به گزارش ایسنا، بعد از گذشت یکسال کمیسیون پزشکی قانونی اعلام کرده که علائم مسمومیت این دو کودک شبیه مسمومیت با قرص برنج بوده است. احتمال اینکه در اثر مصرف ماکارونی فاسد و کهنه باشد دور از ذهن است. گفته می‌شود این دو کودک، پرستار داشته‌اند. در این گزارش آمده است که احتمال اینکه شخص ثالثی در مرگ آنها دخیل باشد، وجود دارد.

گزارش

وزیر علوم خبر داد:

مهاجرت ۱۲ هزار پژوهشگر از کشور طی ۱۲ سال گذشته

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری از مهاجرت بیش از ۱۲ هزار پژوهشگر از کشور طی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۲ خبر داد و گفت: این پژوهشگران در قالب یک پژوهشگاه یا دانشگاه خارجی بیش از ۲۸ مقاله علمی منتشر کردند که اگر این مقالات به اسم دانشگاهی از ایران منتشر می‌شد، الان رتبه علمی ۱۴ را داشتیم.

به گزارش ایسنا، دکتر حسین سیمایی صراف در نشست خبری که در دانشگاه تربیت مدرس برگزار شد، به آخرین وضعیت مهاجرت نخبگان از کشور و قطعنامه بازگشت تحریم‌ها از سوی سازمان ملل اشاره کرد و گفت: اسنپ‌بک شامل حوزه‌های علم نمی‌شود. طبق پروتکل‌های یونسکو این تحریم نباید شامل علم، پژوهش و فناوری شود. سال گذشته من در یونسکو اعلام کردم اسناد و قطعنامه‌های تحریم شامل دانش و پژوهش نمی‌شود. بنابراین تحریم‌ها در این حوزه نباید تاثیر بگذارد؛ اما متاسفانه تحریم‌ها تاثیرات غیرمستقیم خواهد گذاشت. امیدوارم با خلاقیت بتوانیم این تاثیرات را کاهش دهیم.

وزیر علوم اظهار کرد: ما دیدیم تحریم‌ها را عملا توسعه دادند و به سمت حوزه علم و فناوری کشور کشاندند. منکر نیستم ما احتمالا محدودتر می‌شویم. امیدواریم در این چند روز باقی مانده برای فعال شدن ماشه اتفاقات خوبی بیفتد؛ اما تحریم‌های آمریکایی و اروپایی زیاد است. ممکن است تحریم‌های شورای امنیت تاثیر چندانی دیگر نداشته باشد؛ چرا که ما از بعد از انقلاب محاصره اقتصادی بودیم و ورزیده‌تر شدیم؛ اگرچه برای لغو تحریم‌ها تلاش‌های زیادی انجام می‌دهیم؛ اما ما به سهم خود تلاش می‌کنیم آثار تحریم کمتر شود. به‌طوری که برای تمدید اشتراک در پایگاه‌های نشریات بین‌المللی بیش از ۱۰۰۰ میلیارد تومان دریافت کردیم.

وی با بیان اینکه تعداد استادانی که فرصت مطالعاتی می‌روند نزدیک به صفر شده است، گفت: در گذشته این عدد به بیش از ۲۰۰۰ نفر می‌رسید، ما دنبال منابع مالی برای اعزام اساتید به فرصت مطالعاتی هستیم؛ ضمن اینکه دانشجویان را نیز در حوزه‌هایی نظیر هوش مصنوعی به خارج اعزام می‌کنیم.

وزیر علوم با بیان اینکه مهاجرت برای کشور یک زیان است، گفت: از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۲ ما ۱۲ هزار پژوهشگر داریم که از کشور خارج شدند. اینها کسانی هستند که در ایران تحصیل کردند. ممکن است فارغ‌التحصیلان ارشد، دکتری یا هیات علمی بودند که از کشور رفتند و در یک نشریه معتبر بین‌المللی با نام یک پژوهشگاه خارجی مقاله منتشر کردند که طی یک سال ۲۸ هزار مقاله منتشر کردند که اگر این تعداد مقاله با نام یک دانشگاه ایرانی منتشر می‌شد، رتبه علمی ۱۴ را داشتیم؛ در حالی که الان ۱۷ هستیم.

وزیر علوم به دلایل مهاجرت اشاره کرد و گفت: یکی از این دلایل، اقتصادی است؛ به هر حال پژوهشگران هم زندگی دارند که با حمایت‌های مالی ما زندگی آنها تامین نمی‌شود، یکی دیگر از این دلایل، منزلت اجتماعی است که آنچنان که باید رعایت نمی‌شود.

این یک دلیل مهاجرت است؛ البته عده‌ای نیز به دلیل جذابیت‌های مقصد، امکانات پژوهشی و انتخاب‌های شخصی افراد بر می‌گردند.

وی تصریح کرد: ما چند تفاهم‌نامه برای احداث آزمایشگاه‌های ملی و مرجع امضا کردیم که جدیدترین آن اخیرا با معاونت علمی بود که هر کدام یک همت برای احداث آزمایشگاه‌های جدید اختصاص می‌دهند.

آخرین وضعیت اصلاح سهمیه‌های ورود به دانشگاه‌ها

دکتر حسین سیمایی صراف در ادامه به آخرین وضعیت اصلاح سهمیه‌های ورود به دانشگاه‌ها اشاره کرد و گفت: اصلاح سهمیه‌های کنکور از مطالبات اولیه رئیس جمهور بود تا موضوع سهمیه‌ها با هدف تامین عدالت آموزشی ساماندهی شود.

وی در ادامه تصریح کرد: سهمیه‌های گوناگون برای ورود به دانشگاه‌ها در طول سال‌ها شکل گرفته است؛ برخی از این سهمیه‌ها امروزه محتوی و موضوعیت خود را از دست داده و فقط اسم آن باقی مانده است.

وزیر علوم تاکید کرد: ما در وزارت علوم به همراه وزارت بهداشت و دانشگاه آزاد، مطالعات وسیع و گسترده‌ای برای اصلاح سهمیه‌های کنکور کردیم که چگونه این وضعیت را بهبود ببخشیم.

وی گفت: چندین بار پیشنهاد اصلاح سهمیه‌های کنکور آماده و به رئیس جمهور تقدیم شد و ما سه بار پیشنهاد را بردیم و هر بار ایشان نقطه نظراتی داشتند که ما این نظرات را اعمال کردیم.

وزیر علوم تاکید کرد: خوشبختانه سهمیه‌ها نظم و نسق خوبی پیدا کرد که اگر منتشر شود رضایت‌بخش خواهد بود.

وی خاطرنشان کرد: مشکل ما در بخش سهمیه‌های کنکور این است که برخی از این سهمیه‌ها توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی و بخشی نیز توسط مجلس شورای اسلامی تصویب شده، اگر هماهنگی در این زمینه وجود داشته باشد و تفاهمی شکل بگیرد تا یک مرجع در این زمینه تصمیم‌گیری کند، وضعیت سهمیه‌ها بهبود خواهد یافت.

دانشگاه خانه احزاب نیست

وی با بیان اینکه دانشگاه خانه احزاب نیست و دانشجو نباید ابزار دست سیاسی‌ها باشد، گفت: دانشجویان به این بلوغ رسیدند که استقلال داشته باشند.

وی با بیان اینکه دانشجویان و دانشگاه‌ها باید نسبت به جامعه و پیرامون خود حساس باشند، گفت: ما با نهاد رهبری در دانشگاه‌ها روابط دوستانه‌ای داریم و به لحاظ خط و مشی‌گذاری در دانشگاه‌ها با نهاد مرکزی نمایندگی رهبری همکاری خوبی داریم و اختلاف نظری وجود ندارد. فکر می‌کنم بستر برای جنب و جوش دانشجویان بهتر فراهم خواهد بود.

عفو رهبری شامل کدام دانشجویان می‌شود؟

وزیر علوم در پاسخ به سوالی در خصوص اینکه آیا عفو رهبری شامل دانشجویان می‌شود، گفت: عفو رهبری شامل دانشجویانی می‌شود که در زندان هستند، تعداد این دانشجویان تا جایی که من می‌شناسم بیش از ۳ یا ۴ نفر نیست؛ البته بنده قبل از عفو رهبری دنبال گره‌گشایی در کار این افراد بودم. شروع عفو از درخواست شروع می‌شود وقتی افراد درخواست عفو نمی‌کنند، شامل عفو نمی‌شوند. وی تاکید کرد: در دولت فعلی تعداد ۳۰۰ نفر به مدت یک، دو و سه ترم محروم شده بودند که همه این افراد به کلاس‌های درس برگشتند و کسانی که مشکل سنوات پیدا کرده بودند، نیز مشکلشان برطرف شد.

وضعیت روسای دانشگاه‌ها

وی در خصوص برنامه وزارت علوم برای تغییر مدیریت دانشگاه‌ها نیز گفت: بنده قبلا نیز اعلام کردم صرف اینکه کسی قبلا رئیس بوده دلیلی برای تغییر نیست. مواردی که روسای دانشگاه‌ها تغییر کردند با چند هدف بود؛ یک اینکه روسای دانشگاه‌ها باید گفتمان دولت و رئیس جمهور را قبول داشته باشند؛ دوم اینکه مدیریت این مراکز در سطح دانشگاه مورد قبول باشد به این جهت تمامی روسا دانشگاه‌ها را مستقیم یا غیرمستقیم با نظرخواهی اعضای هیات علمی انتخاب کردیم؛ بنابراین مدیران توانمند نیز تا پایان حکم‌شان به مسئولیت خود ادامه خواهند داد.